

TEMATRÄFF 4 FAKTABLAD

Agera för eleven – anmäl din oro till socialtjänsten och skapa trygghet för eleven i skolan

Så fort du misstänker att en elev far illa ska du anmäla det till socialtjänsten. Det räcker med en misstanke eller att du känner oro för att göra en anmälan – du behöver inte ha några bevis. Det är socialtjänsten som ska bedöma om eleven behöver skydd och stöd.

Det finns flera anledningar till att du ska ställa frågor till en elev som du misstänker eller vet har blivit utsatt för våld av något slag. Du behöver ställa frågor för att få mer information om elevens situation och därmed kunna avgöra hur du ska hjälpa hen. Men dina frågor är minst lika viktiga för att bekräfta elevens upplevelse av våld och rätt att själv få berätta om sin utsatthet.

Rådgör med socialtjänsten

Om du känner dig osäker på om du ska anmäla oro för en elev så kan du ringa till socialtjänsten och diskutera den aktuella situationen utan att berätta om barnets identitet. Det kallas för att göra en konsultation och i den kan du få vägledning och stöd i hur du kan gå vidare med din oro. Men tänk på att en konsultation aldrig kan ersätta en formell anmälan. Vissa skolor har som rutin att alltid kontakta socialtjänsten för rådfrågning vid oro för en elev.

Anmäl till socialtjänsten

Som skolpersonal har du skyldighet att anmäla oro till socialtjänsten om du misstänker eller har vetskap om att en elev far illa. Som yrkesperson kan du inte göra en anmälan anonymt, utan socialtjänsten och elevens vårdnadshavare har rätt att få veta vem det är som gjort anmälan.

Din orosanmälan ska lämnas in till socialtjänsten i den kommun som eleven tillhör och för dig som har anmälningsskyldighet bör den göras skriftligt. På många kommuners webbplatser går det att göra en digital anmälan via e-tjänst. Fyll i blanketten utifrån anvisningarna och försök att ge så konkret och detaljerad information som möjligt om orsaken till din oro för eleven.

Utgå från frågeställningar om

- varför du är orolig
- vad du vet
- hur du har fått reda på det.

Din information underlättar för socialtjänsten att bedöma hur de ska hantera anmälan. Anmälningsskyldigheten säger att det är den person som i sin yrkesroll upptäcker eller misstänker att en elev far illa som har ansvar för att göra en anmälan. Läs mer i Socialstyrelsen vägledning: [Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn](#)

Ta reda på vilka rutiner din arbetsplats har för orosanmälan

Oavsett vilka rutiner som finns på din arbetsplats ska du kunna känna dig trygg när du lämnar en in anmälan om oro till socialtjänsten.

Rutinerna för hur en orosanmälan ska gå till ser idag olika ut på olika skolor. Det finns i huvudsak två olika förhållningssätt till anmälningsskyldigheten:

1. Den enskilda medarbetare som upptäcker eller misstänker att en elev är utsatt för våld ska genomföra orosanmälan, men rektor eller elevhälsa kan hjälpa till och ge stöd.
2. Rektorn eller exempelvis skolkuratoren övertar ansvaret från den enskilda medarbetaren och genomför orosanmälan. Medarbetaren som upptäcker eller misstänker oro kan också stå med i anmälan och ibland ha kontakt med socialtjänsten.

Ta reda på hur rutinen ser ut på din arbetsplats. Om du inte känner dig trygg med det förhållningssätt din ledning har valt kan du ta upp det för diskussion i arbetsgruppen.

Viktigt!

Tänk på att en anmälan till socialtjänsten eller polisen inte är en anmälan mot vårdnadshavaren, utan alltid är för elevens bästa.

Berätta inte för vårdnadshavarna om anmälan gäller våld från någon i familjen

Om du misstänker att det är elevens vårdnadshavare eller någon annan närstående som har utsatt eleven för ett brott (fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld) ska du inte informera vårdnadshavarna om att du har gjort en anmälan till socialtjänsten. Det är socialtjänsten som ger information till vårdnadshavarna när de har gjort en planering och bedömt elevens skyddsbehov.

Det är däremot viktigt att du informerar vårdnadshavarna om du misstänker att en person som inte har någon relation till familjen eller släkten har utsatt eleven för brott, exempelvis personal på skolan. Då måste de få veta om anmälan så att de kan ge eleven stöd.

Vad är det första som händer efter anmälan?

Socialtjänsten gör en så kallad förhandsbedömning för att bedöma om de ska inleda en utredning om elevens situation eller inte. En förhandsbedömning får högst ta 14 dagar. I den bedömningen kan socialtjänsten behöva kontakta dig för att få in mer uppgifter och information.

Socialtjänsten bör också bjuda in dig som anmälare, vårdnadshavarna och eleven till ett så kallat anmälningsmöte, om det anses lämpligt. Syftet med mötet är att samla information och öka samverkan mellan vårdnadshavarna, skolan och socialtjänsten.

Du har rätt att få veta om socialtjänsten inleder en utredning eller inte, men du kommer inte att få ta del av innehållet i utredningen eller vilka insatser den eventuellt leder till. Det får du bara om sekretessen hävs, det vill säga om vårdnadshavarna och eleven samtycker till att skolan får ta del av socialtjänstens handlingar.

Träna på att göra en orosanmälan

I den här utbildningen får du träna på att göra en orosanmälan tillsammans med dina kollegor utifrån ett verklighetsförankrat scenario.

Om du vill läsa mer om hur en orosanmälan går till och vad den innebär kan du läsa på Skolverkets webbplats: [Anmäl oro för ett barn till socialtjänsten - Skolverket](#)

Gör en polisanmälan

Om du misstänker att en elev har utsatts för ett brott är det viktigt att din arbetsplats också överväger att göra en polisanmälan: [Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn](#)

Ring 112 om du upptäcker en akut situation eller om det finns en uppenbar fara för eleven.

Om du eller din arbetsplats vill göra en polisanmälan som inte är akut ska ni ringa 114 14.

Tänk på att lämna in en anmälan om oro till socialtjänsten också. Det räcker inte med att polisanmäla om du får reda på att en elev är utsatt för våld.

Vad händer efter en polisanmälan?

När en polisanmälan om ett misstänkt brott mot ett barn eller ungdom har gjorts, kallas hen till förhör – oftast på ett så kallat barnahus med polis, åklagare, socialtjänst och hälso- och sjukvårdspersonal. Barnet eller ungdomen kan hämtas på skolan av en särskild företrädare (som tingsrätten utser) som tillfälligt träder in som elevens vårdnadshavare. Du som skolpersonal kan behöva följa med eleven till barnhuset. Din roll är då att stödja eleven som en trygghetsperson, men du får inte delta eller involveras i själva utredningen.

Ta gärna reda på om det finns ett barnahus i er kommun. De flesta av barnhusen har informationsbroschyrer till trygghetspersoner på förskolor och skolor. Om det saknas ett barnahus hålls förhöret med barnet på den lokala polisstationen.

Om en elev är misstänkt för ett brott

Rektorn är skyldig att polisanmäla om en elev på skolan misstänks ha begått ett brott. Anmälan om brott av elever på skolan är en del av det brottsförebyggande arbete som utgår från ett nytt kapitel i skollagen kapitel 6.

Läs mer om detta hos Skolverket: [Skyldighet att anmäla brott - Skolverket](#)

Ta hand om elever i kris

Elever som har utsatts för våld kan ibland behöva akut krisstöd. Så här bemöter du en elev som befinner sig i kris:

- Sätt eleven i säkerhet – flytta den drabbade eleven från den omedelbara faran. Berätta för hen att hotet är borta.
- Skapa lugn – erbjud eleven till exempel mat och dryck, en filt, varma kläder, gosedjur, sällskap och en lugn miljö.
- Förmedla en känsla av kontroll – ge eleven åldersadekvat information om vad som kommer att hända utifrån den kunskap du har. Berätta att du och andra vuxna kommer att ta hand om situationen för att ge eleven tillit till samhällets insatser.

Skolan kan ge stöd och skapa trygghet för eleven

Efter att din skola har gjort en orosanmälan så är det socialtjänsten som ansvarar för att utreda barnets eller ungdomens situation och sätta in insatser. I de allra flesta fall kommer eleven att fortsätta gå i skolan eftersom vardag och rutiner hjälper till att skapa trygghet i elevens liv. För många elever är det ni som skolpersonal som står för trygghet och skapar lugn och ro. Vuxna som har varit utsatta för våld i barndomen berättar i efterhand om hur betydelsefullt det var för dem när det fanns en vuxen som såg dem och lyssnade, ställde frågor eller bara fanns där för dem på skolan.

Skolans uppdrag när det gäller elever som far illa är främst att se till att barnet eller ungdomen kan återgå till verksamheten så snart som möjligt. För att underlätta för eleven kan skolan behöva genomföra anpassningar och där måste lärare och annan pedagogisk personal, elevhälsan och ledning samverka. Det kan ta tid innan eleven orkar delta helt i verksamheten, men att vara i sitt dagliga sammanhang är ofta en stödjande faktor för barn och unga som har varit med om svåra händelser.

Elever kan ha skyddade personuppgifter om de och deras vårdnadshavare lever under hot. De kan också vara placerade på skyddade boenden. De här eleverna har som alla andra rätt till en fungerande skolgång men kan behöva särskilda anpassningar, exempelvis specialanpassad distansundervisning eller tillfällig placering i en skola där det skyddade boendet är placerat.

Ta reda på om det finns rutiner och riktlinjer för om ett barn eller ungdom skulle placeras i din kommun och skola. Om inte, är det något som behöver förberedas och utformas?